

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ- ΕΒΡΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ-ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΑ

Ενότητα 9: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Σταμάτιος-Νικόλαος Μωραΐτης

Τμήμα Ιερατικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας και στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Σκοπός είναι να κατανοήσει ο φοιτητής τον πολιτισμό των ισραηλιτών κατά την εποχή της εισβολής τους στην Παλαιστίνη.

Περιεχόμενα ενότητας

Περιεχόμενο του μαθήματος της Εισαγωγής στην
Π. Διαθήκη:

- Ο Πολιτισμός των ισραηλιτών κατά την εποχή της εισβολής τους στην Παλαιστίνη.

1.0 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ.

- Εγκατάσταση του Αβραάμ στην Παλαιστίνη (1750 π.Χ.).
- Μετάβαση των απογόνων του στην Αίγυπτο (1600 π.Χ.).
- Καταπίεση (ανοικοδόμηση πόλεων επί εποχής Ραμσή Β, 1290-1223 π.Χ.).
- Έξοδος επί εποχής φαραώ Μερνεπτά (1223-1215 π.Χ.).
- Χερσόνησος Σινά: Μωσαϊκός Νόμος.

1. ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΝΟΜΑΔΙΚΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΝΟΜΑΔΙΚΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ:

- Οι Ισραηλίτες υπήρξαν νομάδες, γι' αυτό η κατανόηση των εκφάνσεων του βίου τους προϋποθέτει την κατανόηση των δομών του νομαδικού τρόπου ζωής.

2. ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΝΟΜΑΔΙΚΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Οικογένεια-γένος-φυλή:

- Κύτταρο της νομαδικής ζωής η οικογένεια. Η ισραηλιτική οικογένεια ήταν πατριαρχική (μπεθ αβ=οίκος του πατρός).
- Πολλές οικογένειες=γένος.
- Πολλά γένη (τωλεδώθ)=φυλή (σέβετ). Λαμβάνει το όνομα του προπάτορος με προσθήκη της λέξεως **υιός**, π.χ. **υιοί Εδώμ, υιοί Ισραήλ**, τα οποία είναι συνώνυμα προς τα **Εδωμίτες, Ισραηλίτες**. Τα μέλη της φυλής είναι συγγενείς εξ αίματος και ονομάζονται αδελφοί με την ευρύτερη έννοια. Η έρημος εξισώνει τους πάντες (έτσι ερμηνεύεται η κατοπινή αντίδραση του Σαμουήλ κατά της βασιλείας ή το ελεγκτικό κήρυγμα των προφητών, κυρίως του Ιερεμία, του Ωσηέ και του Αμώς). Αργότερα κοινωνικές τάξεις.

Δικαιοσύνη-φιλοξενία

- Άγραφος ηθικός νόμος (ηθική στις σχέσεις, αίσθημα δικαιοσύνης, εκδίκηση του αίματος).
- Η φιλοξενία θεωρείται αρετή και ο ξένος ιερός: Παροχή φαγητού, στέγης, ασύλου.

1. Η ζωή των νομάδων

- Βασικό στοιχείο της οικογενειακής ζωής ο γάμος (επιτρεπόταν και η πολυγαμία). Πριν από αυτόν υπήρχε η μνηστεία που ήταν αναγνωρισμένος θεσμός. Το ποσό που έδινε ο μνηστήρας στον πατέρα της νύφης για να τελεστεί ο γάμος ονομαζόταν μωχάρ. Υπήρχε και πρόβλεψη για το διαζύγιο, η οποία ευνοούσε τον άνδρα.
- Λευρατικός γάμος (Δευτ 25:5-10): Σε περίπτωση θανάτου άτεκνου Ισραηλίτη, ο αδελφός του θανόντος έπρεπε να νυμφευθεί τη χήρα του αδελφού του και να δημιουργήσει από αυτήν απογόνους για τον θανόντα.

2. Η ζωή των νομάδων

- Ο ρόλος των παιδιών ήταν σημαντικός, καθώς θεωρούνταν δείγμα θεϊκής ευλογίας, ο δε πρωτότοκος κατείχε σημαντικότερη θέση στην οικογένεια (διπλάσιο μερίδιο από την περιουσία, αρχηγία ύστερα από τον θάνατο του πατέρα).
- Κύρια ασχολία των Ισραηλιτών η κτηνοτροφία.
- Η διατροφή τους απλή και λιτή.
- Ζώο της ερήμου η καμήλα. Με το δέρμα της κατασκεύαζαν σανδάλια, ασκούς, σάκους, δερμάτινους χιτώνες (η παράδοση αυτή διατηρήθηκε μέχρι τους ύστατους χρόνους π.χ. Προφήτης Ηλίας, Ιωάννης ο Βαπτιστής).

3. Η ζωή των νομάδων

- Βίος πλάνης. Σημαντικά για τη ζωή τους: Πηγές, φρέατα.
- Τόπος διαμονής: Σκηνή.
- Στο κεφάλι έφεραν ύφασμα (και σήμερα οι νομάδες).

Θρησκεία

- Οι Ισραηλίτες που κατέκτησαν την Παλαιστίνη με αρχηγό τον Μωυσή πίστευαν σε έναν Θεό.
- Κέντρο λατρείας: Η Σκηνή του Μαρτυρίου.
- Στις λατρευτικές συνάξεις: ύμνοι, προσευχές, θυσίες. Οι θυσίες διακρίνονταν σε αναίμακτες (άρτος άζυμος, αλεύρι, κρασί, λάδι, καρποί) και αιματηρές (κατοικίδια, οι φτωχοί περιστέρια).

Ο πολιτισμός της Χαναάν

Ο πολιτισμός της Χαναάν:

- Η εισβολή των Ισραηλιτών στη γη Χαναάν υπήρξε ευεργετική γι' αυτούς -πλην του πεδίου της θρησκείας- γιατί ο πολιτισμός τους ήταν κατώτερος από εκείνον που βρήκαν στη Χαναάν. Με την πάροδο του χρόνου δημιούργησαν δικό τους πολιτισμό με την πρόσληψη και μετάπλαση των πολιτιστικών στοιχείων που βρήκαν.

ΔΕΥΤ 6:10-13

- Καὶ ἔσται ὅταν εἰσαγάγῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε τοῖς πατράσι σου, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ Ἰσαὰκ καὶ τῷ Ἰακώβ δοῦναί σοι, πόλεις μεγάλας καὶ καλὰς, ἃς οὐκ ὤκοδόμησας, οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν ἃς οὐκ ἐνέπλησας, λάκκους λελατομημένους, οὓς οὐκ ἐξελατόμησας, ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας, οὓς οὐ κατεφύτευσας, καὶ φαγῶν καὶ ἐμπλησθεὶς πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐπιλάθῃ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. Κύριον τὸν Θεόν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὁμῆ.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης, Σταμάτιος-Νικόλαος Μωραΐτης .
«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ-ΕΒΡΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ-ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΑ». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: URL.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο.
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς.
- το Σημείωμα Αδειοδότησης.
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων.
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει).

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

